

NARODNA STRAŽA

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

BROJ 18.

ŠIBENIK, 30. SVIBNJA 1925.

6ODINA V.

Kamo plovimo?

Ne treba biti mudracem, a da uvidiš, kako današnjim društvom sve to više vlada poganština. „Panem et circenses“ — kruha, novca, zabave i uživanja! To je rekao bih cilj, ideal života! Uzgojiti u tome naraštaj, da se može njim igrati po volji! Gdje je spas? Naš učenjak Nodilo napisao je krasnu disertaciju, kako „kršćanski narodi ne umiru“, a to zato, što kršćanstvo imade u sebi vitalnu snagu, što oživljuje, pomlađuje! Drugim riječima: pojedinci i narodi, ako padnu, zalutaju, neka se vrate kršćanskim načelima i — ozdravit će!

Rekosmo, da je zavladala u društvu poganština. Pak i zbilja! Na grade se istina kašteni hramovi poganjskim bogovima, ali u životu koliki se ne klanjaju Plutu, Merkuru, Veneri, Baku! U premnogim obiteljima to su pravi kućni bogovi! Kako je kršćanstvo preporučilo poganjski svijet i spasilo od propasti čovječanstvo, tako je i danas jedini spas u povratku na kršćanstvo.

No obitelj je temelj društva. Zato treba preporučiti obitelj. Dužnost je dakle roditelja, stroga dužnost pred Bogom, pred narodom i pred djecom svojom, da iz petnih žila nastoje, da djecu svoju uzgoje za čestite, poštene i značajne građane. Ta dužnost sastoji ne samo u tome, da im osiguraju „kruh“ zanimanjem, nego da im oplemene duh i srce prednjačeći im svojim izgledom, upućujući ih na dobro i odvraćajući ih od svega, što bi moglo škoditi njihovom čudorednom življenju. Ovo zadnje navlastito naglasujemo. Roditelji, ne budite svojim nemarom ubojice vlastite djece! Da doznate, da prijete koja pogibelj zdravlju vaše djece, bilo radi koje zarazne bolesti, radi loših higijenskih prilika, rdava postupka prema njima ili s drugih razloga, vi biste listom ustali, prosvjedovali, bunili se, organizovali se. Ne budite slijepi! Vašoj djeci prijete kudikamo teža zla, ne samo tijelu, nego duši, budućnosti vaše djece. Prijeti im pogibao, da izgube vjeru, da izgube stid, da izgube sve ono, što čini čovjeka čovjekom. Prijeti im pogibao, da postanu „kao konj i mazga, koji nemaju razuma“, kako kaže sv. Pismo. Liberalni duh uzgoja, bestidna prikazivanja u kinu, gnušno štivo, okružena društvena atmosfera! Vi to ne

vidite, ne razumijete, dok ne očitute propast djece. Obitelj i Crkva — to su još moćne ograde, koje mogu zaustaviti bujicu zla. U obitelji radite vi, a Crkva će djelovati, ako djecu vodite k Crkvi i crkvenim institucijama i organizacijama. U tom smislu treba da bude sav vaš rad privatni i javni, da se vašoj djeci ne stavljaju zapreke u ispovijedanju, i življenju po načelima svoje vjere.

Nažalost nekoć a i sada mnogi roditelji ne posvećuju dovoljno i pravo svoje brige za uzgoj ženske djece. To je krvava zabluda, jer mislimo, da se dapače mora posvetiti gotovo više mara uzgoju ženskoga naraštaja negoli muškoga. Kad propadne u jednome narodu žena, gotova je propast i samoga naroda. Velike žene čine i velike narode, a ženu čini velikom plemenitost srca i ženski stid, a ne veliko znanje. Ne smije se zanemariti naobrazbu žene, ali je za nju glavni uzgoj njezinih ženskih svojstava. Inače ne postade muško, a izgubi ono, što je u njoj plemenita, ženskoga, t. j. postaje nakaza. To znadu vrlo dobro framesuni i svi neprijatelji kršćanstva, pak se stoga i trude, da ženu zbace s visine njezina dostojanstva, na koju je postavi kršćanstvo, te je povuku u brlog ili ponor...

Koedukacija je također velika opasnost. No ne možete li zapriječiti koedukacije u školi, pazite, da umanjite njezine posljedice. Kako idu odjevene vaše kćeri među muškarce? Što čitaju? Kakve razgovore vode s drugovima? Kolike djevojčice idu od kuće anđeli, a vraćaju se kući vragovi!

Zato na noge svi, da ušćuvamo kršćanski duh u obitelji, kršćanska načela u životu, kršćanski moral u uzgoju, kršćansku prosvjetu u narodu, te tako uzgojimo kršćanski naraštaj, značajan, poštovan, idealan, koji ne će obožavati poganjske bogove, nego služiti jednoga Boga, slijediti svoju savjest, žrtvovati se za dobro domovine i naroda.

Šteta, da nije doživio naših „lepih dana“ Zmaj Jovan, da nam ispjeva u istom stilu, ali malo modernije „nobl momče“, a uvjereni smo, da bi dodao još i „nobl devu“ ili modernu „madmazel“, kakve je nazad 80 godina vidao u Novom Sadu!

Zemljoradnički kredit i agrarna reforma.

Zakonski prijedlog o zemljoradničkom kreditu, koji je još na pretresu u Narodnoj Skupštini, predmetom je žive diskusije u novinama. Kritika se kreće najviše oko načina provedenja ove velike pomoći, koja se stavlja u izgled poljoprivrednom staležu. Ističu se pri tomu razne bojazni, mogućnosti sloporaba, drugotne namjere i t. d. Opravdano je, što se polaže najveća važnost u način provedbe zakona, jer od provedbe zavisi, da li će i naj-

bolji zakon donijeti narodu one koristi, koju od njega očekuje. Mi smo se u zadnjem broju opširnije pozabavili s ovim pitanjem, koje sad želimo da rasvijetlimo sa drugog gledišta.

I što se tiče zakona o zemljoradničkom kreditu možemo da kažemo ono, što se više puta reklo o raznim drugim zakonima, to jest, da se kod nas ne radi s temelja, nego s krova i zato mnoge stvari loše ispadaju.

Prvi je uvjet, da se narod može da okoristi takvim zakonom, sredeno stanje agrarnih odnosa u državi uopće, a napose u Dalmaciji, gdje narod hitno i najviše treba uprav dugoročne kredite, da uzmagne urediti svoje imovinske prilike, dosta kompromitirane teretnim dugovima: Pri našim ovako razrovanim odnosima, koji se tiču svojine i zemlje, gdje je sve još u neizvjesnosti, kako će se ti odnosi konačno urediti, čini nam se jasno, da se zemljoradničkim kreditom ne će moći da okoristi baš onaj mali težak, koji ima najviše potrebe kredita, ali čije su zemlje još u nesredenom pravnomoćnom odnosu. Bolji posjednik i težak, koji sa vlastitom zemljom, „plemenštinom“, može da pruži dovoljno jamstva, taj će lakše doći do zajma.

Bojimo se zato, da će za Dalmaciju zakon o zemljoradničkom kreditu promašiti svoj cilj, sa razloga, što se još nije došlo do bilo kojeg uredenja naših agrarnih prilika. Gdje su zemlje obrađivane u težačkom ili kmetskom odnosu, ne će se moći da kreditom okoristi, kako treba, ni vlasnik zemlje ni težak sve dotle, dok se agrarno pitanje ne uredi. Rekli smo gore, da se još nije došlo do bilo kojega uredenja, jer smatramo, da je ovo nesredeno stanje uzrok mnogoga zla, što narod tišti, osobito toga, što su zemlje na kmetstvu izgubile svoju pravu prometnu vrijed-

nost i ne mogu da posluže kao temelj za kreditne tranzakcije. Bilo koje, pa makar i loše, uredenje ovoga pitanja bilo bi bolje od sadašnjega žalostnoga stanja, bolje od ove neizvjesnosti, koja ubija vrijednost težačke imovine i gotovo uništava kreditnu sposobnost maloga težača.

Zašto se toliko otežalo i oteže sa uredjenjem agrarnih odnosa? Zašto se ne ukloni neizvjesnost, koja tišti kao mōra i težača i vlasnika zemlje, koji evo sada ne će moći da iskoriste vrijednost zemlje za postignuće potrebnog, jeftinog kredita, koji mu novi zakon stavlja u izgled?

Ponavljamo, da se prije moralo pristupiti rješenju agrarnih odnosa u državi i stvoriti čiste pravne prilike glede posjeda i vlasništva. To se moglo učiniti, pošto, bar u koliko se tiče Dalmacije, odnosni zakonski projekat bio je još 1922. god. izrađen i iznesen, pa je mogao da posluži bar kao baza za pretres i jedno zgodno i pravedno rješenje. Poznato je, da je bio izrađen i neki drugi projekat zakona o ovom pitanju. No taj nije dospio u javnost. Radi se za nas o stvari, čiju važnost ne treba pobliže naglasiti. Treba da se maknu svi faktori, koji žele dobra ovog zemlji i narodu, pa da se stvar konačno uredi, da se povraći narodu mir i omogućiti njegov ekonomski napredak, koji je bez pravne izvjesnosti i sigurnosti u pogledu zemalja isključen.

„Samouprava“ protiv bojkota katoličkih udruženja.

Glavni organ radikalne stranke u Beogradu „Samouprava“ u broju 111. od 20. maja o. g. donosi zanimiv uvodni članak pod naslovom „Okolnosti vjerske jednakosti“, u komu se u kratko osvrće ne prijedlog zakona o uredjenju međuvjerskih odnosa i ističe, kako taj neobično važan zakon dediruje jednu od najosjetljivijih i najdelikatnijih strana našega narodnog jedinstva, te će trebati mnogo znanja i opreza, da se propisi toga zakona tako udeše, da budu od koristi i po pravilan razvoj vjerskih odnosa u državi i da se u tom cilju stave razborito u sklad temeljne odredbe čl. 12. ustava.

Da dokaže delikatnost cijelog ovog pitanja i kako treba da se sa najvećom obzirivošću uređuje odnos građana i države prema vjeroispovijestima, „Samouprava“ navodi kao primjer postupanje prema vjerskim udruženjima s obzirom na pravo države, da vodi nadzor nad takvim udruženjima, kao i nad udruženjima druge vrste. Ovim pitanjem, piše „Samouprava“, bavio se sakupljeni episkopat katoličke Crkve na svojoj sjednici 15. aprila o. g. povodom jednoga raspisa Ministarstva Prosvjete od 2. siječnja o. g. Br. 507.

Iz shvaljivijih razloga „Samouprava“ priznaje dobru namjeru toga raspisa i podvrgava ga obzirno kritici, ističući, da se može diskutirati, da li je svaki u njemu upotrebljeni izraz na svome

mjestu, pošto se raspis „odnosi na privatna udruženja, koja ne stoje pod neposrednim naređenjem Ministarstva Prosvjete“. Dalje veli: „Medutim jedno mjesto toga raspisa dodirnuo je i vjerska udruženja, može biti i nenadležno, s obzirom što postoji Ministarstvo Vjera, kojem je pozvano da vodi nadzor specijalno o vjerskim udruženjima“. Svakako naglasuje dalje „Samouprava“, „da je u primjeni taj raspis doveo, u pogledu vjerskih udruženja, do neugodnih i neželjenih posljedica. U raspisu se naređuje, da društva ne smiju imati obilježje vjerske podvojenosti, i taj izraz dao je povoda za takovu primjenu, koja je sa razlogom uzbunila katolički episkopat i upuće našu braću katolike. Jer školski nadzornici kao organi Ministarstva Prosvjete pronašli su, da se tim raspisom uopće zabranjuju katolička udruženja, pa su u tom smislu donijeli i odluke...“

Ovako doslovce „Samouprava“. Pošto je spomenula dalje predstavku katoličkog episkopata na Ministarski Savjet i Ministarstvo vjera, kojom se traži, da se raspis ispravi, nastavlja: „Ustav propisuje u čl. 14., da svi građani imaju pravo udruživati se u ciljevima, koji nijesu zakonom zabranjeni. Jedno katoličko udruženje, osnovano u cilju njegovanja katoličke vjere i nije nijednim zakonom zabranjeno, s obzirom na propis čl. 12. Ustava, koji izrično ostavlja građanima slo-

bodu vjere i vjeroispovjesti. Druga bi stvar bila, ako bi jedno određeno društvo svojim posebnim radom dalo povoda, da se prema njemu preduzmemo, koje zakon predviđa, ali za *temjere nisu najdeložni školski nadzornici*. Očekivati je, da će gosp. Ministar Prosvjete ispitati žalbu episkopata i da će dati nova uputstva svojim organima, da bi se izbjegle sve one posljedice, koje neminovno moraju nastupiti, ako se u pitanje vjere i vjerskih odnosa bude ulazilo bez potrebne smotrenosti, koja je u toliko više za preporuku, što je naša država bogata raznim vjerama, od kojih svaka doprinosi svoj udio općem napretku ujedinenoga naroda Srba, Hrvata i Slovenaca.“

Ove razborite riječi „Samouprave“ želimo, da ne ostanu bez učinka. „Samouprava“ je glavna novina radikalne stranke, koja danas skupa sa samostalnim demokratima ima vladu i svu vlast u rukama. Stoga, kako smo već gore natuknuli, sivatljivo je, što „Samouprava“ sa puno obzira piše proti svojim drugovima u vladi. No zato njezine riječi treba i čitati kroz naočare tih obzira, da im uočimo svu oštrinu i težinu. Mi bismo s naše strane željeli, da se sa predstavkom katoličkog episkopata pozabave također i ministarski predsjednik i ministar vjera, kojima je zapravo predstavka upućena, te da napokon svrše ovi progono katoličkih organizacija!

prijateljstvo djeluje i donosa izvrsne uspjeha. — Ovi su slavospjevi vrlo sumnjivi. Firenze će za nas po svoj prilici u gospodarskom pogledu biti ono, što nam je u političkom bio Rapallo!

p NOVA ORIJENTACIJA ENGLE-SKE POLITIKE. U krugovima konservativne stranke, koja je sada na vladi, opaža se velika indiferentnost prema kontinentalnim pitanjima. Engleska je sita Evrope, osobito zbog držanja Francuske, koja onemogućuje svako rješenje najvažnijih evropskih pitanja. Engleske konservativne novine ističu, da se sva pozornost engleske službene politike mora ubuduće obratiti pitanjima dalekog Istoka i prilikama u Tihom Oceanu, koje postaju sve ozbiljnije.

p RUSKO-FRANCUSKO ZBLIŽAVANJE. U Parizu je osnovan posebni odbor, u koji je ušlo preko 100 parlamentaraca i senatora, a koji su uzeli sebi za zadatak, da rade na zbližavanju Francuske i Rusije. Sovjetski poslanik Krasin je izrazio želju, da postane članom ovog odbora.

p NJEMAČKA TRAŽI POŠTOVANJE I RAVNOPRAVNOST. Na skupštini njemačke pučke stranke ministar vanjskih poslova dr Stressemann

je održao govor, u kojem je naglasio, da će se njemačka vlada strogo držati obaveza, koje je po Dawesovom planu uzela na sebe. Jednako je sigurno, da će novi predsjednik Hindenburg provoditi politiku mira. No u prvom redu Njemačka mora tražiti, da joj se odaje dužno poštovanje i prizna ravnopravnost. Samo na taj način može doći do sanacije Evrope.

p PORAZ USTAŠKIH ČETA U MAROKU. Francuske su čete poslile višednevne krvave borbe izvojevale odlučnu pobjedu nad ustaškim četama Abd el Kerima u Maroku. Ovom pobjedom završen je prvi dio vojne. Treba da francuske čete očiste sada od neprijatelja preostali još dio zaposednutog francuskog područja. Riški Kabili uzmiču na cijeloj liniji.

p KOLIKO DUGUJE EVROPA AMERICI? Francuska duguje Americi 4 milijarde 137 milijuna 224 tisuće 354 dolara, Italija 2 milijarde 97 milijuna 347 tisuća 121, Belgija 471.823.713, Grčka 17.250.000, Estonska 17.488.685, Čehoslovačka 115.528.439, Jugoslavija 64.139.050, Litva 6.289.092, Rumunjska 45.605.447 i Poljska 170.559.999 dolara. Sve te države zajedno duguju 7 milijarda 143 milijuna 255 tisuća 900 dolara (oko 423 milijarde dinara). Ogromna svota!

Iz domaće i vanjske politike.

p POLITIČKA UTRKA. Političku situaciju zadnjih dana mogli bismo označiti kao političku utрку između radićevaca i pribičevićevaca, tko će od njih da se bolje dođvori radikalima, tko od njih da im se pokaže boljom i poslušnijom djecom. Radićevci su tako nisko pali, da su spremni da bez ikakvih uslova uđu u radikalno-radićevsku vladu, a zadovoljili bi se i s homogenom radikalnom vladom, koju bi u Skupštini podupirali. Pribičevićevci opet s druge strane nastoje uvjeriti radikale, da su im oni mnogo vredniji i odaniji negoli radićevci. Intrigiraju jedni, sve ponizniji i skromniji postaju drugi. Radikali svakako najbolje prolaze i zadovoljno si taru ruke. Pružila im se lijepa prigoda, da ucjenjuju i na jednoj i na drugoj strani, dok ne postignu od radićevaca, što budu htjeli. Drže na uzdi jedne pomoću drugih. Eto, što su Hrvati dočekali, kad u Skupštinu za svoje predstavnike šalju nesposobne ljude, diletantel

p KRUNSKO VIJEĆE. 27. t. mj. održana je sjednica krunskog vijeća, kojoj se u političkim krugovima, pridaje velika važnost. O samom predmetu sjednice ne daju se nikakva obavještenja, ali se u političkim krugovima govori, da se radilo o kraljeviću Đorđu, koji se, kao što je poznato, nalazi u Belju.

p OBUSTAVLJEN KATOLIČKI LIST. Na poziv velikog župana sarajevskog katoličkog nepolitičkog tjednika „Nedjelje“. Sud je obustavu potvrdio. Znak vremena! Za katolike nadašla su vremena kušnje! Moraju biti kompaktni i odlučni u obrani svojih svetih prava! Framasunerija radi!

p ČIM SE ZADOVOLJAVAJU RADICEVCI. Iz upućenih radikalnih krugova doznaje se, da Pavle Radić prema posljednjim instrukcijama iz Zagreba traži od Pašića, da se anketirani mandati HSS odmah verificiraju, a proces protiv Radića aboliraju. Klub HSS pristat će gotovo na sve Pašićeve zahtjeve, samo da se Radićпусти iz zatvora. Tim se eto zadovoljavaju gospoda radićevci! Od ljutih vukova kako postadoše kratki jaganjci! Pašić je svakako uspio! Sramota za Hrvate da u ovim časovima imaju ovako kukande i nesposobne „predstavnike“.

p TALIJANSKO-JUGOSLAVENSKA KOMISIJA U PULI. 25. t. mj. sastala se u Puli talijansko-jugoslavenska komisija, koja imade zadatak, da u smislu sanmargeritskog dogovora prouči sva pitanja, koja se tiču uređenja imovinskih interesa istarskih općina, koje su promijenile svoje granice pogodbom u Rapallu. Našoj komisiji na čelu stoji dr Matko Laginja, a ostali članovi su dr Dinko Trinajstić, dr M. Zuccen, dr Jelušić, dr Antončić i župnik Andrejčić.

p SUMNJIVI SLAVOSPJEVI. Talijani zadnje vrijeme ponovno na sav glas slave „prijateljski pakt“ s Jugoslavijom. Sam Mussolini je u senatu pred cijelim svijetom naglasio „srdačne odnose“ s Jugoslavijom. Naravski da o tom savezu laskavo piše i trščanski *Piccolo*, koji kaže, da je taj savez na korist ne samo objema državama, nego da znači i neprocjenivu korist za evropski mir. Taj savez je naravno primjer, što se može postići dalekovidnošću i dobrom voljom, primjer, koji bi bio najsrjetnije rješenje i za francusko-njemačko garancijsko pitanje. Talijansko-jugoslavenski

d KOGRES KRŠĆANSKIH SOCIJALISTA održat će se 7. lipnja u Ljubljani, na kojem će se raspravljati o vrlo važnim socijalnim pitanjima.

d PRIRODOSLOVNA ISTRAŽIVANJA JADRANA. Jugoslavenska akademija znanosti u Zagrebu zaključila je, da nastavi s prirodoslovnim istraživanjima našega Jadrana, koja su prije rata bila započeta. Ovih dana istražila je naučna istraživačka komisija (profesori dr Vouk, dr Hadži, dr Pevalak, dr Hirtz i dr Poljak) područje sjeverno-dalmatinskih otoka i otočića, i to ponajprije Dugi otok i Kornate, koji su u prirodoslovnom pogledu vrlo slabo poznati i gotovo neistraženi. Komisiji se pridružio i priv. arh. Čiro Iveković, da prouči tamošnje arheološke spomenike. Ova će se istraživanja nastaviti kroz više godina, da se sistematski i sa prirodoslovnog gledišta istraži naš Jadran.

d GRKOKATOLIČKI ŽUPNIK KRAJ ĐAKOVA IZUMITELJ GLAZBENOG PISAČEG STROJA. Mihajlo Besermenji, gkt. župnik u Piškorevcima kraj Đakova, zamislio je univerzalni aparat za precizno pisanje nota pod

imenom „Glazbeni pisaci stroj“. Ta zamisao, koju je izumilac kroz dugogodišnji rad proveo u život, našla je i na razumljivi interes u produktivnoj Americi i u drugim državama. Prosto je nemoguće predstaviti taj stroj, koji, dok glazbenik na jednom instrumentu, n. pr. glasoviru, harmoniju itd. svira, on u isto vrijeme sa najvećom točnošću bilježi sve note i muzikalne oznake. Taj stroj ne samo da ima garantovanu budućnost, već se u savremenim muzičkim krugovima osjeća osobito potrebitim, jer uz svu svoju jednostavnost znači za industrijalizaciju muzike novo ogromno polje rada, a za praktični glazbeni svijet, osobito za kompozitore, veliki napredak. Ovim načinom ne će se izgubiti niti jedna glazbena ideja, jer, dok je kompozitor pun glazbenih nadahnuća, on svira, a glazbeni stroj smjesta svaki pritisak prstiju na instrumentu zabilježi. Glazbene kompozicije, za koje je prije trebalo i nekoliko godina, bit će uporabom Bezermenjijeva stroja u par dana gotove i bar harmonički dotjerane. Kako smo čuli, u Zagrebu se osniva konsorcij za iskorišćavanje ovoga patenta, koji imade broj 3280.

d DRŽAVNA SUBVENCIJA PAROBRODARSKIM DRUŠTVIMA NA JADRANU. Te su subvencije dosta mršave te iznose u svemu 40 milijuna dinara na godinu. Ta svota je podijeljena, kako slijedi: 1. Jadranskoj plovidbi u Sušaku za 39 linija dinara 27.130.756-76. 2. Dubrovačkoj plovidbi u Dubrovniku za 5 linije dinara 3.932.401-92. 3. Brodarskom društvu „Boka“ u Kotoru za 5 linija dinara 2.991.915-86. 4. Srpsko-Albanskoj Baidi u Cetinju za saobraćaj po Bojani i Skadarskom jezeru D. 1.000.000. 5. Kaštelanskoj plovidbi u Splitu za jednu liniju D. 164.888. 6. Omiškoj plovidbi u Omišu i Poljickoj u Krilu za jednu liniju D 177.976-96. 7. Korčulanskoj plovidbi u Korčuli za 4 linije D. 357.510-92. — Ukupno D 35 milijuna 755.450-42. Preostatak od din. 4.244.550 namijenjen je za druge pruge, koje bi se naknadno uspostavile. Za ove subvencije društva su obvezana besplatno

Međunarodni Kongres za proučavanje istočnog bogoslovlja u Ljubljani

(12.—16. jula.)

Prošli unionistički kongres na Velehradu pored ostalih stvorio je i rezoluciju, da se svake godine drže preko praznika u raznim krajevima tečajevi, posebno ili prigodom kojeg euharističnog kongresa ili pak prije velehradskih kongresa i da se na tim tečajevima razlože pitanja, koja se odnose na pitanje crkvenog jedinstva. Tečajevi se imaju vršiti sa svečanom liturgijom istočnog obreda.

Kongres je ujedno zaključio, da se prvi znanstveni tečaj te vrsti održi u Ljubljani. Sastavio se pripravni odbor pod časnim predsjedništvom presv. ljubljanskoga biskupa dra A. B. Jegliča. Nacrt tečaja poslao je odbor, preko nuncijature u Beogradu, sv.

Ocu Piju XI., koji je s veseljem odobrio namjeravani tečaj. Dapače dozvolio je, da se održi u obliku međunarodnog znanstvenog kongresa.

Na kongresu će predavati prvi evropejski stručnjaci u istočnom pitanju. Među tim su: P. Michael d'Herbigny S. J., P. Th. Spačil, P. R. Janin, Ep. Dr Bocjan, P. S. Salaville, P. M. Viller, dr Grivec, P. I. Visošević, P. A. Guberina.

Predmeti raspravljanja ovi su: „O udima crkve“, „Mistično tijelo Kristovo“, „Jedinstvo Crkve“ pod raznim vidicima, „Današnje stanje istočnih crkava i obreda“, „Liturgični obred grčko-slav. mise“, „Štovanje Presv. Euharistije na Istoku“, „Idealni primjer svećenika i monaha grčkog Istoka do IX. st.“, „Historični pregled grčko-slavenske monaške discipline iz XI. st.“, „Današnja svećenička i monaška disciplina kod grčko-slavenskih katolika“. Osim toga bit će i razne debate teoretske i praktične

naravi. Nekoliko predavanja održat će se i u hrvatskom i slovenskom jeziku.

Ako uzmemo u obzir prilike, u koje nas je poslavlila historija, bez sumnje ćemo znati cijeniti važnost ovoga kongresa. Ne obazirući se na činjenicu, da u inozemstvu vlada među katolicima veliko zanimanje za istočno pitanje, katolička javnost u Jugoslaviji treba da shvati položaj i da tome zgodno udesi svoje držanje u pitanju, koje je danas među prvima na dnevnom redu u katoličkoj Crkvi. Svećenstvo treba da kaže put vjernome narodu, koji također treba da sudjeluje sa ciljevima sv. Crkve.

Zato je tim potrebitije, da iz svih naših krajeva i biskupija pođe na ovaj kongres barem po koji svećenik i izobraženi lajci.

Prijave treba poslati do sredine lipnja na naslov: Apostolat Sv. Cirila i Metoda - Ljubljana, Rožna ul. 11.

prevažati poštu a vojnicima i državnim činovnicima dati 50 posto popusta, pa se one moraju smatrati napravu kao neka nadoknada za učinjenu rad državi, a ne kao poklon ili potpora.

d PRISILNO ZIDANJE KUĆA U OSIJEKU. Osječki stambeni ured je na temeljn zakona o stanovniku imućnijim građanima upravio poziv, da si sami sagrade zgrade za stanovanje.

d JEDAN ZABORAVLJENI NARODNI RADNIK. „Slobodna Rijeka“, što izlazi u Gružu, doznaje, da će se v.č. don Ivo Prodan pod stare dane preseliti iz Zadra u Slano, da se sklone kod jednoga roda. Poznato je, koliko je v.č. Prodan stradao i trpio u našem Zadru za čitavoga svoga života. U Zadru ostavlja malu svoju i staru slikaru, kao i veliku knjižnicu. Ovoga starog i prokušanog borca-značajnika narod ne smije zaboraviti ni zapustiti.

d NOVO PAROBRODARSKO DRUŠTVO. Qvih se dana osnovalo novo domaće dioničko parobrodarsko društvo „Progres“ sa sjedištem na Sušaku sa uplaćenom glavnicom od 250.000 zlatnih dinara. Prvi parobrod nosit će ime društva.

d NADENO UKRADENO SV. POSUDE U SPLITU. Težak Ivan Trumbić prijavio je splitskom redarstvu, da je na svom zemljištu u Firulama ispod jedne ploče našao neko sv. posude. Policija je odmah skupa sa jednim v.č. Ocem kapucinom poštanske crkve pošla na lice mjesta i ustanovila, da je to sveto posude ukradeno u crkvi Bl. Gospe od Poššana. U ciboriju našlost nje su nadene posvećene partikule.

Naši dopisi.

IZ ZAGORE, 11. svibnja.

Sv. Krizma.

Naš obljubljeni biskup dr O. Jerolim Mileta počastio nas je pastirskim pohodom u pratnji skradinskog Opata preč. don Ivana Katalinića, te obavio sv. Krizmu u svim zagorskim župama općine trogirске i Lečevice na duhovnu okrepu i najveće zadovoljstvo ovoga zapuštenog zagorca.

Presv. biskup u svakoj župi bio je dočekan osobitim zanosom uz pucanje mužara i slavljenje zvona. Narod je bio razdragan i blažen videći u svojoj sredini svoga biskupa. I ako čovjeka tuga obuzme, kada pogleda na ove gladne priluge, vrljetne ljudi, celave humce i na ovoga siromašnog težaka, koji krvavim trudom iz ovoga živoga kamena odadire kukavnu koru ječmenoga i prosenog kruha, čovjek s jedne strane pozornim okom preteći ove kršne goleti, što ga odasvuda pašu, istina osjeća se potištenim i tuga mu srce obuzimlje, ali s druge strane promatrajući patrijarhalni život ovoga zagorca ne

može a da se ne divi ovomu div narodu i junaku.

Poslije godine 1912. u Zagori nije bilo sv. Krizme, koju je tad obavio ondašnji presv. biskup Luka Pappafava, Pa se nije ni čuditi, da je narod ovoliko bio prožet vjerskim čuvstvima, pun zanosa i sinovske ljubavi prema sadašnjem svom biskupu te u času dolaska biskupova da je zaboravio na svoju bijedu i siromaštvo, pa na buljuge hrlio, da pije sv. blagoslov i da lično upozna svoga Natpastira. Malo je tko izostao, a da nije došao k crkvi, da čuje riječi i spasnosne opomene svoga biskupa, da se nije ispovjedio i pristupio stolu Gospodnjemu. Na dan sv. Krizme svatko je bio odjeven u narodno odijelo. Crven kapa, bijelo rublje i modro odijelo, kao talasi valova na pučini morskoi, pri sunčanim travovima, blještalo se i podavalo čar narodne slave i duhovnoga preporoda. — Na Visokoj bio je ređen za đakona v.č. Ivan Barulić, bogoslov iz Oliba. 10. t. mj. u župskoj crkvi bila je pontifikalna sv. misa uz asistenciju. Presv. biskup održao je prigodnu homiliju. Poslije obavljene funkcije dijelio je sv. Krizmu uz rajsko veselje i zadovoljstvo krizmanika, kumova i pučanstva. I toga dana pucalo se iz kubura, pjevalo uz gusle i diple, klicalo se biskupu, tako da će dan 10. svibnja ostati dan najmilije uspomene u župi Visokoj.

Marijan Radić,
crkvinar župske crkve
na Visokoj.

KOTARI, polovicom svibnja.

Narodni spasitelji.

Zadnjih dana oči se naše nagledaše rodoljubne utrke. Silesija veldunaša i jaketaša polizoše selima, da u proljećnoj bijedi spasivaju mali puk ili, pravo govoreći, da mu sadiru dušu, noseći mu bogate darove u galici i sumporu. Plemenštinu svoga srca prama jadnome bratu svome hotiše pokazati time, da mu teškom mukom, kao da mu dušu guliš, prodaju

galicu uz gotovo i nižu cijenu, već hoće u odugu, u mast. Ta oduga stoji u malenkosti. Šta? Galicu, što njih zapada 5 dinara, pišu mu je do masta — 4 mjeseca — na 10 i 12 dinara, a sumpor od 2 dinara zaračunavaju mu ga na 5. Dakle za 4 mjeseca po 150 na 100. Po svojoj ne galubici, već kudri, po strahu Božjemu i sramu ljuckome oni bi mirne duše uzeli i 300 na 100, kad bi samo mogli galicu raspačati i kad dužnik ne bi pribjegao manjem lješinaru. I još u antrešiji tomu hoće im se i štogod darka, naravno najbolje u rogatome, „da se gospodar okrijepi“. To ti je sada, a na jesen što ti tvoj gospodar još priprdi u mastu, to ti je druga, za koju ćeš se počesati po glavi. Zašto se n. p. u Lišanima, gdje je prevoz 50 kilometara od mora, može davati galicu uz 9 dinara na odugu, a u Pirovcu na moru neke mile duše pišu je na 12? I suviše se djeca izluduju: „Mali, šta ono u kući bleji?“ „Janje“. „A ko ga je donio?“ „Bome vaj“. „Mali, ko vam je dao tolike pršute?“ „Bome vaj“. — „Mali, kako su ovo vaše kokoši dobre nosilice? Ovlaka pusta jaja u dućanu kad su ih sanile?“ „Jē vruga, sve su ih sanile vaji“. Itn. u 10 vrsti drugih darova.

Nesretni kotarče, hoćeš li se ikada više dozvati pameti! O droncima visi, u pričalini trljaj, kućno slime prodaj, a ne ulazi u vražji liber trgovvački, koji će upropasti tebe i tvoju obitelj, Zar ne vidiš svojim očima, da svako mjesto ima svoga Odriboga, koga hrani njegova duša i duša mu hrani svu njegovu veliku obitelj? Kroz noć uz gladnika postade banica. Jučer prosjak, a danas gazda, razmakao gospodski dvorac, u kome se šepiri tvoj novi gospodar u zdravlje vltaja — tira al Ziliotto! — Dobro bi uradio, kotarski narode, kad bi u svoje privatne letanije umetnuo dubokih uzdisaj: „Od kuge, rata i seoskoga gulikože kamatnika oslobodi nas, Gospodine — Amen, amen.“

Iz Šibenika i okolice.

š ZAPLJENA PROŠLOG BROJA. Prošli broj nam je zaplijenilo državno odvjetništvo radi jednog ulomka uvodnika *Kamo plovimo?*, jer da se njim izazivlje mržnja protiv države kao cjeline. Današnji drugi dio ovoga članka najboljim je dokazom, kako je i prošli i ovaj članak nadahnula samo ljubav prema državi kao cjelini. Sud je zapljenu potvrdio, pak smo morali prirediti drugo izdanje. Protiv sudske presude uložili smo pritužbu na prizivni sud u Splitu. — Ovom prigodom molimo sve naše prijatelje, da nas se sjetite kojim milodarom, a pretplatnike, da što prije i tačno podmirite svnju pretplatu, e da radi ovih

zadnje vrijeme učestalih šikanacija sa strane vlasti ne bismo bili prisiljeni obustaviti ovaj naš jedini opozicioni list u sjevernoj Dalmaciji, kako bi to neka gospoda htjela, pak oko toga i živo rade i nastoje.

š ZA ŠIBENSKU LUKU. Jučer je prispio od pomorske vlade iz Splita g. Ing. Grisogono, koji je sa predstavnicima općine, Udruženja trgovaca i nekolicinom uglednih građana razgledao dijelove naše obale, koji služe za slaganje bauksita. Kako je prostor u tu svrhu bio neracionalno razdijeljen, dolazila su društva, koja se bave eksportom te rude, u nepriliku, gdje da smjeste svoj bauksit. Juče-

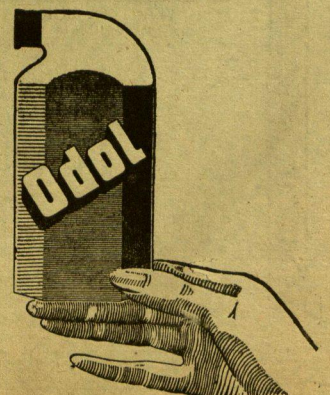
rašnjom pregledbom će se dosadašnja raspodjela donekle ispraviti, pa kako je obala postrana, nadamo se, da će se svim interesentima podijeliti prostor prema njihovoj stvarnoj potrebi. Ovakvo racionalnom raspodjelom preostat će još dovoljno prostora za uzkladištenje tranzitne robe, koji će svakako biti potrebit po otvorenju ličke željeznice.

š SVEČANE ZADUŠNICE ZA DOMINIKANSKOG GENERALA. 20. t. mj. održane su u crkvi sv. Dominika svečane zadušnice za pk. Ljudevita Theissling-a, generala svega dominikanskog reda, koji je 2. t. mj. umro u Rimu. Zadušnicama su prisustvovali uz oo. Dominikance i č. ss. Dominikanke predstavnici mjesnih redovničkih obitelji. Svečanu je sv. Misu pjevao i poslije nje nad katafalkom dao odriješjenje prepozit Kaptola Msgr. N. T. Truta, Počivao u miru!

š ČEMU TROŠAK CVAJ? Radi toga, što će ispitima zrelosti predsjedati posebni nadzornici iz najudaljenih tačaka u cijeloj državi, računa se, da će država potrošiti preko dva milijuna dinara. Štedi se uvelike na invalidima, svećenicima, činovnicima, nameću se nesnosni porezi, a bacaju se milijuni bez ikakve potrebe. Ova je vijest naišla na opće negodovanje, pak se nadamo, da će i koji zastupnik proti ovome dignuti javno svoj glas.

š ANKETA O ORGANIZACIJI RADA U LUKAMA. 27. t. mj. održala se anketa o gornjem predmetu kod Direkcije Pomorskog Saobraćaja u Splitu pod predsjedanjem direktora g. Stipanovića. Bili su zastupani izaslanici svih dalmatinskih trgovačkih komora, ministarstvo saobraćaja po svom izaslaniku, lučki poglavari svih naših znatnijih lučkih gradova, kao i izaslanici Zadruga lučkih radnika na Sušaku. Mjesno Trgovačko udruženje bilo je zastupano po svom tajniku g. Ivanu Žaji i g. Mariju Lušiću. Pretresalo se o nacrtu naredbe, predložene po Zadruzi lučkih radnika na Sušaku. Po tome nacrtu imala bi se uvesti disciplina i red u lukama, a radovi bi se morali povjeravati Zadruzi, sastavljenoj isključivo od kvalificiranih lučkih radnika, koja bi opet stajala pod nadzorom lučkih vlasti. Pošto se na ovaj način uvada neka vrsta monopola rada po jednoj jedinnoj grupi, učesnici su otklonili raspravu na bazi toga nacrtu, a složili su se u tome, da se za rad u lukama uvedu propisi, koji će odgovarati potrebama i razvoju prometa. — Na ovoj anketi se mogla pri uspoređivanju pojedinih naših luka konstatirati osobita prednost šibenske luke pred svim ostalim našim lukama. Ta se prednost ne odnosi samo na prikladnost same luke za najveće parobrode, nego i na brzinu i jefinoću utovara i istovara. Ima luka, gdje troškovi oko

Žalostan je znak vremena, da je ispunjenje najobičnijih pravila higijene danas postalo pitanje novca. Mnogi ne njeguju pravilno usta i zube, jer su prašak i pasta za zube nerazmjerno skupi. Međutim postoji osobito dobar i štedljiv način, da se održe usta uvijek svježima, a zubi zdravima: dostatna je čaša tople vode, u koju smo kanuli nekoliko puta Odol, da se usta osvježe i raskuže. Odol posjeduje to svojstvo, da prodire u sve kutiće i nabore, u koje ne može da dospije četkica za zube, a još dugo iza uporabe sprječava vrijenje i trulež u ustima. Tako kao Odol ne djeluje niti jedan prašak niti jedna pasta za zube. Odol je jako koncentriran i štedljiv u uporabi.

utovara i istovara premašuju preko 100% troškove u Šibeniku. Ova prednost nastaje otale, što u Šibeniku zapravo ni nema t. zv. kvalificiranih lučkih radnika, osim ono par trho- noša. Lučke radove u Šibeniku oba- vljaju isključivo radnici-posjednici, koji se zaposluju u luci samo onda, kad im se zato pruži prigoda — kad ima posla — dok ostalo vrijeme pro- vode u obrađivanju svoga posjeda. U drugim mjestima nije tako. Tamo postoje lučki radnici, koji se ničim drugim ne bave nego tim poslom, pa moraju da žive i kad ima i kad nema posla. Razumije se, da poslovi pri ovakvim okolnostima zapadaju da- leko više. U Šibeniku koristi se i rad- nik, jer mu se pruža prilika, da više puta u godinu zaradi lijepu svoticu novca, a isto tako i poslodavac, jer radnike plaća samo onda, kad mu rade. Pošto je Šibenik grad, koji se u svojoj većini sastoji od radnika- posjednika, više je nego sigurno, da će i u buduće zadržati gore istaknute prednosti pred ostalim gradovima, a one će mu omogućiti, da još prije po- stane ono, što bi po svom prirodnom položaju već davno trebao da bude — prva luka na Jadranu.

Š LJUBLJANSKI IZLETNICI. Pro- šle srijede boravio je u našem gradu poznati geograf i sveuč. profesor u Ljubljani dr A. Gavazzi sa desetak

studenata geografije. Braća Slovenci bili su dočekani na željezničkoj stani- ci od direktora Ježine i nekoliko nastavnika pod vodstvom kojih pre- gledali su znamenitosti grada i oko- lice. Poslije podne im je nekoliko prijatelja priredilo ugodni izlet na slapove Krke sa motorom g. Dreže. Profesor Gavazzi, a osobito mladi Slovenci, ostali su zadivljeni našim prirodnim ljepotama.

Š TEČAJ ZA UČENJE ESPERAN- TA. 2. lipnja u prostorijama mjesnog „Dobrovoljnog Vatrogasnog Društva“ u 7 sati večer otvara se tečaj međuna- rodnog pomoćnog jezika Esperanto. Koji bi željeli pohađati ovaj tečaj, neka se prijave i upišu u knjižari g. F. Babića i papirnici g. G. Radića, gdje će dobiti sva potrebna obavje- štenja. Upisnina je 50 dinara po oso- bi za cijeli tečaj, a za đake i vojnike (mornare) 50% popusta.

Š KUPANJE UZ OBALU. Izašle su, kažu, „naredbe“, koje nijesu ogla- šene ni po gradu ni po pregradima, da je zabranjeno kupanje od dolačke grade do Propada. Koliko nijesmo čuli kroz tolike godine o ovakvim „za- branama“! Dosada nije o tome vodio nitko nadzor, pa je ostalo i staro divljaštvo. U Docu na pr. nijesam vidio nikada jednoga redara, i ako tamo prolazim bar triput sedmično. Momčići i od 12 godina šetaju kraj

škole i školske djece posve u Adamo- vom odijelu. Ženski se kupaju u „mandraču“, gdje je zalegao svaki smrad. Kad imamo toliko redara, koji nas starije čuvaju dan i noć, ne bi bilo zlo, da nadgledaju i djecu po obalama, bar u kupališnoj sezoni. To zahtijeva odgoj i javni moral.

Š KONFERENCIJI SV. VINKA PAULSKOGA darovali su: Općina din. 500; N. N. din. 100; jedan Eng- jez pri posjetu Bazilike din. 100; Ante Mrndje, da počasti uspomenu pk. Dunke Bujasa, din. 10. — Uprava im najharnije zahvaljuje.

Š NA ZAGREBAČKOJ BURZI no- tirale su jučer 29. o. mj. strane valute ovako: Dolar 60-85, talijanska lira 2.44, švicarski franak 11-81, eng- leska funta 296-95, čehoslovačka kruna 1-895, francuski franak 3-07.

Š KONFERENCA PRIVREDNIKA U SARAJEVU zaključila je, da se preporuču vladi, da se ponovno uve- de vanstečajna prinudna nagodba na osnovu nacrti zagrebačke trg. obrt. komore. Od privrednog savjeta oče- kuje, da će biti pravi i neposredni predstavnik cjelokupne narodne pri- vrede i da će u najbješnoj suradnji sa zakonodavnom i upravnom vlasti učestvovati u izgradnji privrednog i socijalnog zakonodavstva. U pogledu saobraćaja traži se reorganizacija u-

prave željeznica na komercijalnoj ba- zi, povećanje vagona i lokomotiva radionice za popravak vagona, sniženje tarife, kreditiranje vozarine i eks- portne tarife. Izrekla se potreba osnivanja zanatske banke i odobrenje stalnih kredita zanatlijama od najma- nje 15.000 din. Predložilo se izjedna- čenje zakona o trošarinj i neposred- nim porezima. Idući kongres će se održati u Ljubljani.

PRVORAZNEBNI ČAJNI MASLA od pasteriziranog vrhnja sa zajamčeno- trajnosti nudi uz najjeftinije dnevne cijene

I. MARIBORSKA MLJEKARNA ADOLF BERNHARD, MARIBOR Aleksandrova cesta 51.

Razašiljanje poštom na sve strane. Na želju se prave komadi od 1/4 ili 1/8 kg

CIPELE

od crne ili smeđe teleće kože, domaća izrada Din 160.— od finog crnog boksa Din 200.— razašilja veletrogovina R. Stermecki, Celje br. 17, Slovenija.

Ilustrirani cjenik sa preko 1000 slika šalje se svakome budava Uzorke štofova, kamgama i razne manufakturne robe dobijete 8 dana na ogled. Ako roba ne od- govara i nije odsječena, može se promijeniti, ili pak vratiti novac. Narud- be preko Din. 500.— šalje se od po- štarine slobodno. Zastupnici se primaju. Trgovci engros cijene.

DRVONITKE (tkane drvene rolete - trske rolete, ripsrolete) najbolje, najtrajnije, najjeftinije

BRAĆA VIDA KOVIĆ

Ilica br. 40 — ZAGREB — Ilica br. 40

Tražimo zastupnike po cijeloj Jugoslaviji. Velika zarada.

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA

SPLIT

Rimska ul. 3. (kod Peristila). Telefon 363.

Prima uloške na knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Važna katolička književna novost!

Uprav je izašao prvi svezak knjige:

HODOČAŠĆE FRANJEVAČKOM ITALIJOM

od najvećeg katoličkog pisca

JOHANNES JOERGENSEN

u prijevodu A. Matasovića.

Pisac nakon obraćenja putuje, hodočasteći, po svim mjestima franjevačke Italije; opisuje nam ta mjesta, povijest njihovu, kao i svoje utiske. Mjesta su vanredno slikovito opisana, povijest je kritički obra- đena, a utisci su čovjeka, koji je progledao i prešao na katolicizam, tako snažni, da ostajemo dugo, dugo pod dojmom njegovih riječi. Da je knjiga od vanredne književne vrijednosti, svjedoči nam i to, da je već prevedena na sve svjetske jezike.

Djelo je vrlo aktuelno, jer se rimsko hodočašće vraća preko Asiza i Padove, a i dogodine naši Trešoreci hodočaste baš u franjevačku Italiju.

Knjiga će izaći u 4 sveska te iznaša pretplata na sva 4 sveska zajedno sa poštarinom, ako se novac pošalje unaprijed, 30 Dinara, inače svaki svezak Din. 10.

Pretplata i novac šalje se:

HRVATSKA KNJIŽARA - SPLIT.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. U LJUBLJANI

VLASTITA ZGRADA GLAVNA ULICA 108. PODRUŽNICA ŠIBENIK BRZ. NASLOV GOSPOBANKA TELEFON BR. 16. - NOĆNI 67.

Podružnice: Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.